

B I N N E N L A N D S E V E I L I G H E I D S D I E N S T

Maandoverzicht nr. 1 - 1974
(tijdvak van 1-1-1974 t/m 31-1-1974)

I N H O U D

	blz.
Nr. 1.170.366	
Trotskisme	1
Bond voor Dienstplichtigen	4
CPN-deelname aan de conferentie in Brussel	8
Verschuivingen in de CPN-leiding	10
Maand van actie	11
Nederlandse Vrouwenbeweging	12
KEN/ml	14
Internationale manifestaties van maoïstische organisaties	16
Recente ontwikkelingen in China	18

Trotskisme

Wereldcongres

Zoals in het M.O. nr. 6/1973 reeds is gesteld zal het Congres van de Trotskisten (Tendens Verenigd Secretariaat) zich o.m. moeten uitspreken over het strijdpunt "Latijns-Amerika". Maar ook over de opbouw van revolutionaire partijen in het kapitalistisch Europa zal gediscussieerd moeten worden, en indien de tijd het toelaat, over een eventuele herziening van de statuten.

Het is nauwelijks nog mogelijk in de grote hoeveelheden discussiemateriaal de essentie te onderkennen van de geschillen tussen "meerderheid" en "minderheid". Soms lijkt het er zelfs op dat het niet zozeer gaat om de tactiek of de strategie van de "Permanente Wereldrevolutie", maar om een strijd om de leiding, waarbij Ernst MA persoonlijk het mikpunt van diverse aanvallen is en de Amerikaanse sectie in haar geheel een strijd voert om de hoogste zeggenschap. Dat dit gepaard gaat met een polemiek over de interpretatie en toepassing van TROTSKI's ideeën, is begrijpelijk, gezien de waarde die men in deze kringen hecht aan ideologie.

Het is zelfs mogelijk dat het uiteindelijk gaat om een strijd tussen ouderen en jongeren, een tendens die ook in andere groeperingen is waar te nemen. Men wil actie; op eindeloos getheoretiseer wordt geen prijs meer gesteld. Nederlandse Trotskisten beschuldigen de oudere MA c.s. dan ook van "politiek toerisme" i.v.m. de reizen die zij maken om het "meerderheidsstandpunt" te verdedigen.

Naar het schijnt heeft het "minderheidsstandpunt" het afgelopen jaar meer aanhangers gekregen; van Nederlandse zijde wijt men dit verschijnsel aan het feit dat de Amerikaanse sectie, de Socialist Workers Party, enorme hoeveelheden discussiemateriaal de wereld instuurt, hetgeen vooral in Canada en de Scandinavische landen medestanders opgeleverd zou hebben.

Daarentegen zou zich in Duitsland een derde stroming ontwikkeld hebben, een zogenaamde "kompasstroming", die zich beijvert de verschillende partijen tot elkaar te brengen. Deze stroming zou weerklank vinden bij Trotskisten in Duitsland, Zwitserland, Oostenrijk, Zweden, Canada en Australië.

De Nederlandse sectie handhaaft onverkort haar standpunt en stelt zich op aan de zijde van de "meerderheid".

Het Trotskisme in Nederland

Het belangrijkste gegeven dat een beschouwing van de trotskistische activiteiten van het laatste half jaar in Nederland oplevert, is de "trotskisering" van de voormalige Actiegroep Proletarisch Links, thans Kommunistenbond Proletarisch Links geheten.

Deze trotskisering is sneller gegaan dan verwacht. Zelfs in de Revolutionair Communistische Bond, de Nederlandse sectie van de IVde Internationale, heeft men dit met een zekere verbazing geconstateerd.

De afdeling Utrecht, die meer heil zag in een maoïstische koers voor PL, ondervond zoveel tegenstand dat zij zich gedwongen zag in haar totaliteit PL te verlaten.

De rest van PL stelde zich tegen de toenemende invloed van de Trotskisten ofwel niet teweer of wel accepteerde deze expliciet.

Een en ander heeft er toe geleid dat het bestuur van PL nu feitelijk een leidinggevend orgaan boven zich heeft gekregen, nl. de Nederlandse sectie van de IVde Internationale.

"PEIJNENBURG" en "Ligue Communiste"

Reeds eerder werd de verwachting uitgesproken dat gebeurtenissen in het buitenland naar alle waarschijnlijkheid mede van invloed zouden zijn op de trotskistische activiteiten in Nederland met name in de sfeer van PL. Het "Plan-PEIJNENBURG" zou in deze een belangrijk aanknopingspunt kunnen vormen voor internationale samenwerking.

De Belgische Trotskist MA heeft niet voor niets in een van zijn discussiestukken met nadruk verwezen naar de z.g. Europese Thesis (= een stelling uit het "meerderheidsstandpunt") luidende dat:

"Geïsoleerde verdediging tegen staatsrepressie in West-Europa gelijk zou zijn aan zelfmoord en dat onze Europese secties een lijn moeten volgen van zo breed mogelijke eenheidsfronten tegen een dergelijke repressie, waarbij de hele arbeidersbeweging kan betrokken worden."

Het laatste half jaar van 1973 beschouwend, moet men concluderen dat de Trotskisten "internationaal" de wind wel mee hebben gehad.

Bijna tegelijkertijd hebben linkse jongeren twee thema's gevonden waarop ze zich kunnen vastbijten:

1. Het "Plan-PEIJNENBURG" opende de mogelijkheid te verwijzen naar voorstellen van gelijke strekking die van regeringswege in Frankrijk en België werden gelanceerd.
2. Medio 1973 werd de Franse sectie van de IVde Internationale op last van de regering ontbonden, naar aanleiding van gewelddadig optreden rond een bijeenkomst van de rechtse groepering "Ordre Nouveau", hetgeen eveneens tot een demonstratie van internationale saamhorigheid leidde.

Een en ander past uitstekend in de campagne die door verschillende groeperingen gevoerd wordt tegen "de steeds groter wordende repressie" en de tendenzen die men overal meent waar te nemen met betrekking tot de vorming van 'n "sterke" c.q. "Politiestaat".

Ook het optreden van het leger in Griekenland (contra de studenten), Argentinië (contra de extreem linkse groeperingen), Chili (contra ALLENDE c.s.) en Bolivia (contra de boerenbevolking) wordt ingepast in deze uitleg.

Bond voor Dienstplichtigen

Laatste ontwikkelingen

Eén van de vragen die tijdens bijeenkomsten van de "witte" B.V.D. steeds weer gesteld werd, maar in feite onbeantwoord bleef, was: "Wat is de plaats van de B.V.D. in de Linkse Beweging in Nederland?". Het komend congres van deze soldatenbond zal echter wellicht nu gedwongen worden antwoord te geven op de vraag: "Is er plaats voor de B.V.D. in de Linkse Beweging in Nederland?".

Er zijn tekenen die er op wijzen dat de Bond de grond onder haar voeten voelt wegglijden. Men moet wel concluderen dat de Bond er niet in is geslaagd - zoals haar opzet was - de V.V.D.M. te infiltreren om op die wijze het gehele contingent dienstplichtigen te bereiken en te kunnen politiseren. Gebleken is dat een gedeelte van de dienstplichtigen wel bereid is actie te voeren waar het gaat om de zogenaamde directe lotsverbetering (bijvoorbeeld een betere compensatie-regeling), maar er weinig in ziet "socialistische elementen in de soldatenstrijd aan te dragen". Derhalve is de conclusie gerechtvaardigd dat op dit moment de B.V.D. gerekend kan worden tot de groepen die hun aantrekkingskracht voor de jongeren verloren hebben. Het wordt zelfs niet uitgesloten geacht dat de B.V.D. zich zal opheffen.

Einde van het Anti-militarisme?

Het einde van de B.V.D. zal allerminst het einde betekenen van het anti_militarisme. Immers de B.V.D. is niet de enige groepering die erop wijst dat het leger een van de pijlers is waarop het kapitalisme rust.

In samenwerking met het Socialistisch Onderwijs Front - dat een "socialistische ordening van de maatschappij" voorstaat - heeft de B.V.D. in mei 1973 een brochure over de Dienstplichthervorming uitgegeven en deze o.a. toegezonden aan Proletarisch Links, dat zich vervolgens bij de protesterenden heeft aangesloten en voorstelde "één front van revolutionairen en socialis-tische organisaties te vormen, om een grote informatiecampagne te kunnen starten over en tegen de plannen van het kapitalistisch militarisme".

Deze eerste aanzet tot samenwerking tussen diverse linkse organisaties werd gevolgd door een oproep van de Revolutionair Communistische Bond (via P.L.), gericht tot andere jongerenorganisaties, teneinde gezamenlijk te protesteren tegen de ontbinding van de Franse groepering "Ligue Communiste". Een en ander heeft ertoe geleid dat de samenwerking tussen P.L. en "witte" B.V.D. de laatste tijd sterk is toegenomen.

De povere resultaten die het werk van de B.V.D. het laatste half jaar heeft opgeleverd, hebben bij enkele vooraanstaande leden van de B.V.D. vervolgens echter de vraag opgeroepen of men de B.V.D. niet liever zou laten opgaan in P.L. Het wordt daarom niet uitgesloten geacht dat het komende congres van de B.V.D. (waarschijnlijk op 1, 2 en 3 maart a.s.) zich zal laten verleiden tot een uitspraak die de weg voor deze integratie zal vrijmaken.

Wanneer de B.V.D.-leden zich bij P.L. zullen aansluiten, zal ongetwijfeld ook het eisenpakket van de B.V.D. door P.L. geheel of ten dele overgenomen (moeten) worden. Voor P.L. zal dit geen grote opgave zijn. Op de laatste landelijke actievergadering kwamen de P.L.-leden al o.m. tot de conclusie dat het "bedrijvenwerk" op korte termijn geen resultaat zal opleveren en dat daarom P.L.'s activiteiten zich bijvoorbeeld op de soldaten zullen moeten richten.

In enkele plaatsen in Nederland heeft P.L. bovendien al blijk gegeven van haar wens "erbij te zijn" wanneer er opnieuw geageerd moet worden tegen het Plan-Peijnenburg. Dat zij zich niet passief zal opstellen, blijkt uit een pamflet dat verspreid werd door de "scholieren-sectie van het Leids anti-Peijnenburg Comité". Als contactadressen werden niet de namen en adressen van "witte" B.V.D.-ers genoemd, maar van P.L.-ers, die o.a. lieten weten dat genoemd comité besloten is in Leiden en met name ook op de middelbare scholen, informatie te verspreiden en actie te voeren.

Internationaal

Dat het Plan-Peijnenburg en soortgelijke plannen c.q. wetten in andere landen de mogelijkheid bieden tot "internationalisering" van het verzet, is reeds in de beschouwing over het Trotskisme aangestipt.

Medio 1973 kon men in het Delfts studentenblad "Orakel" lezen:

"Door de kontakten met de UNEF*) zijn wij in staat van de ervaring van de Franse studenten gebruik te maken en zo een doeltreffende oppositie tegen de voorstellen van de Commissie-Peijnenburg te voeren".

In een van de laatste kaderbladen van de B.V.D. werd gemeld dat ook het Franse C.D.A.*) de B.V.D. verzocht had van gedachten te mogen wisselen. Naar aanleiding van dit verzoek werd door het Politiek Komitee van de B.V.D. besloten te trachten vaste relaties aan te knopen met buitenlandse organisaties. Met deze organisaties zou gesproken moeten worden over:

*) U.N.E.F. : Union National des Etudiants de France

C.D.A. : Comité de Défense des Appelés =
Comité ter verdediging van de dienstplichtigen

"1) inbreng socialistische elementen, 2) Europees leger en 3) dienst-
plichtige leeftijd e.d...".

Het gesprek tussen C.D.A., B.V.D. en naar gesuggereerd werd ook de
V.V.D.M., vond medio december plaats. Bij deze gelegenheid interviewde
P.L. "een militant van het C.D.A. . . . een van de organisaties die de
laatste tijd een duidelijke verbreding van het front van revolutionaire
strijd in Frankrijk hebben betekend".

In dit interview staat o.a.:

"Vanaf begin 1972 beginnen verschillende marxistische groepen
zoals Révolution en de ex-Ligue Communiste te begrijpen dat
een permanente activiteit in het leger nodig is. De sociale
situatie in Frankrijk heeft duidelijk een verbinding van de
arbeidersstrijd en de soldatenstrijd noodzakelijk gemaakt..."

Middelbare Scholieren

Het Plan-Peijnenburg wordt niet alleen "gebruikt" om een nieuwe
campagne te kunnen beginnen tegen het kapitalistische systeem, maar ook om
een nieuwe generatie te betrekken in de "revolutie". Het laatste jaar is
zeer duidelijk de trend waar te nemen dat allerlei groeperingen hun arbeids-
terrein verleggen, zelfs naar de laagste klassen van de middelbare scholen.

Het belangrijkste aspect van deze nieuwe vorm van agitatie is dat
deze groeperingen hun aanval inzetten op de terreinen waar, aldus de
agitatoren, "het kapitalisme een waarborg poogt aan te kweken voor haar
voortbestaan". Enerzijds is dit het leger, met behulp waarvan de heersende
klasse zich handhaaft, anderzijds zijn het de onderwijsinstellingen, die er
uitsluitend op gericht zijn een juiste kapitalistische mentaliteit aan te
kweken. Zo ongeveer motiveert men de noodzaak tegen beide actie te voeren.
Gevoelens van opportuniteit zullen echter niet vreemd zijn aan deze
tendens. Zo is tijdens de landelijke actie-vergadering van P.L. opgemerkt
dat men zich moet gaan richten op o.a. de scholieren, omdat deze jongeren
veel beter bereikbaar zijn door de indoctrinatie, die de laatste jaren
heeft plaatsgevonden op de scholen.

De wijze waarop de jongeren overgehaald worden om actie te gaan voeren
(bijvoorbeeld de scholierenstaking in januari 1973) is simpel maar doel-
treffend. Op handige wijze wordt aangetoond hoe verderfelijk het kapitalisme
is. Daarna wijst men op de rol die het onderwijs en het leger spelen in dit

stelsel en komt men tot de conclusie dat het onderwijs eenzijdig is; bijvoorbeeld te weinig aandacht besteedt aan Vietnam, Derde Wereld, Chili etc. en dus hervormd moet worden. Op dezelfde wijze worden de hervormingsplannen m.b.t. het dienstplichtbeleid uitgelegd als een poging om het kapitalisme te versterken.

*

* *

CPN-deelname aan de conferentie in Brussel

Van 26 tot 28 januari 1974 werd in Brussel door een twintigtal niet-regerende Europese communistische partijen een conferentie gehouden over "de huidige crisis van het kapitalisme in Europa, de actie van de communistische partijen voor sociale vooruitgang, democratie, nationale onafhankelijkheid, vrede en socialisme, en de strijd voor de eenheid van de arbeiders-en democratische krachten". Tot het houden van de conferentie werd besloten tijdens een consultatieve bijeenkomst, die op 27 en 28 september 1973 in Stockholm werd gehouden. Ter voorbereiding van de conferentie werden in enige steden colloquia gehouden over detailpunten op de agenda.

Werd de CPN in Stockholm nog door twee waarnemers vertegenwoordigd (partijvoorzitter HOEKSTRA en administratief secretaris IJI), in Brussel was alleen de heer IJI als waarnemer aanwezig. Dat de CPN-leiding voor de conferentie weinig waardering vermocht op te brengen, blijkt - behalve uit het geringe politieke gewicht van de CPN-vertegenwoordiger - ook uit de verslaggeving in "De Waarheid", die beperkt bleef tot één klein berichtje bij de opening van de conferentie. In min of meer verkapte vorm ligt de afkeuring jegens de conferentie besloten in de Oproep van het Partijbestuur van 31 januari 1974 (op 1 februari in "De Waarheid" gepubliceerd). Daarin wordt onder meer gesproken over "de EEG, waarvan de reformisten zeggen dat ze een 'realiteit' is". Hoewel de kwalificatie 'reformistisch' gewoonlijk voor de sociaal-democratie wordt gereserveerd, lijkt in dit geval de zinsnede in de oproep te doelen op de in Brussel aanwezige communistische partijen en dan met name op de Franse en de Italiaanse partij, waarvan bekend is dat ze met betrekking tot de EEG een minder afwijzend standpunt innemen.

Een dergelijk zware aantijging tegen partijen waarmee de CPN tot voor kort een vrij redelijke verhouding leek te hebben opgebouwd, zal voor de internationale betrekkingen van de CPN ongetwijfeld gewichtige consequenties hebben. De voortzetting van de tot dusverre gevolgde koers, waarover partijvoorzitter HOEKSTRA op de partijconferentie van 22 en 23 december 1973 sprak en die voornamelijk bepaald werd door bilaterale contacten met de Franse en de Italiaanse partij, zal er ongetwijfeld door

in gevaar zijn gebracht.

Op de conferentie in Brussel is ook gesproken over het houden van een conferentie van alle Europese CP'en en over een communistische wereldconferentie. De CPN-leiding is van mening dat dergelijke bijeenkomsten voor de communistische beweging geen nut kunnen afwerpen zolang de CPSU pogingen in het werk blijft stellen om de communistische partij van China te excommuniceren. De betrokkenheid van de CPN bij dergelijke evenementen zal dan ook beperkt blijven tot het sturen van een waarnemer, teneinde te garanderen dat de CPN-leiding niet verstoken blijft van de informatie die zij nodig meent te hebben om de toestand in de internationale communistische beweging te kunnen beoordelen.

* *

Verschuivingen in de CPN-leiding

Op de laatste zitting van het partijbestuur van de CPN (op 29 en 30 januari 1974) is door de partijleiding mededeling gedaan van enkele functie-wijzigingen, die voor de machtsverhoudingen in de partijtop niet zonder betekenis lijken te zijn.

De wijzigingen houden verband met de taakvervulling door de organisatie-secretaris van de CPN, de heer K. HOE, die aan ernstige kritiek bloot staat, omdat hij onvoldoende greep zou hebben op de gang van zaken in de districten. Om de versterking van de partijorganisatie, die al vanaf het 23ste partijcongres in 1970 een bron van aanhoudende zorg is, krachtiger te kunnen aanpakken, is de nieuwe functie van landelijk coördinator gecreëerd. Als zodanig is aangewezen de heer R. HAAL, lid van het Dagelijks Bestuur van de CPN en politiek-secretaris van het district Amsterdam. Hoewel de heer HAAL formeel politiek-secretaris blijft, zullen zijn werkzaamheden in het district grotendeels worden overgenomen door mevrouw C. WOLFF-Bultje, de echtgenote van "Waarheid"-hoofdredacteur J. WOLFF. De heer HAAL heeft op organisatorisch terrein in het Amsterdamse district zijn sporen verdiend. Door een straffe aanpak bleek hij in staat de partijleden weer gevoel voor discipline bij te brengen. Daarnaast was hij een stuwende kracht bij het tot stand brengen van samenwerking tussen communisten en socialistten.

De toenemende belangrijkheid van de heer HAAL in de partijorganisatie kwam al eerder naar voren op de partijconferentie, waar hij met partijvoorzitter HOEKSTRA en fractieleider BAKKER namens het partijbestuur het woord voerde; het blijkt voorts uit zijn lijsttrekkerschap voor de verkiezing van de Provinciale Staten in Noord-Holland. Met zijn huidige positie is de heer HAAL weer ongeveer aangeland op het punt waar hij in 1964 zijn carrière in de partij noodgedwongen moest afbreken, omdat de toenmalige partijleiding niet het risico wilde lopen dat moeilijkheden van de heer HAAL in de privésfeer een terugslag zouden hebben op de CPN. Gezien zijn ambities lijkt het niet onwaarschijnlijk dat de heer HAAL zich straks op zal werpen als de tweede man in de partij-hiërarchie en zich nadrukkelijk kandidaat zal stellen voor het voorzitterschap, dat - als de geruchten die in partijkringen de ronde doen op waarheid blijken te berusten - over niet al te lange tijd vacant zal zijn, omdat de huidige voorzitter zijn taak als een drukkende last is gaan ervaren.

*

* *

Maand van actie

Tijdens de op 22 en 23 december 1973 gehouden partijconferentie werd de maand januari 1974 door partijvoorzitter HOEKSTRA uitgeroepen tot maand van actie. In het kader van deze actiemaand zijn door partij-afdelingen en -districten initiatieven ontwikkeld om aan de door de heer HOEKSTRA gestelde eisen kracht bij te zetten. Daarbij waren voornamelijk vier actiepunten op te merken. Er waren acties voor een prijsstop, voor loonsverhoging, tegen verhoging van huur als gevolg van hogere stookkosten en tegen een personeelsstop in de gezondheidszorg.

Daarnaast waren er in samenwerking met enkele andere partijen, veelal op initiatief van de CPN - nog enige activiteiten o.a. in Noord-Holland, die gericht waren tegen de vestiging van een kernreactor in het West-Duitse Kalkar.

De CPN heeft zich van het begin af daartegen verzet en actie gevoerd. Dit niet alleen in verband met het gevaar voor milieuverontreiniging en het feit dat de kosten van het project worden afgewenteld op de werkende bevolking, maar vooral vanwege haar beduchtheid voor het "Westduitse revanchisme". De CPN is bevreesd dat het geproduceerde plutonium gebruikt zal worden voor de opbouw van een Westduitse kernmacht, of van een Europese kernmacht, waarin West-Duitsland dan een dominerende rol zal vervullen.

Het ANJV, de jongerenorganisatie van de CPN, was participant in de acties van de werkende jongeren voor de onverkorte invoering van het minimumjeugdloon in alle bedrijfstakken. Woordvoerders voor de werkende jongeren tijdens een demonstratieve bijeenkomst met de minister van Sociale Zaken op 16 januari waren Mej. DEJ van de KWJ en de heer C. VEI namens het ANJV. De heer VEI is lid van het hoofdbestuur van het ANJV; hij studeert sociologie op de Universiteit van Amsterdam.

*

* *

Nederlandse Vrouwenbeweging

Op 19 januari j.l. vond in de kleine zaal van Krasnapolski te Amsterdam de door de Nederlandse Vrouwenbeweging georganiseerde CONFERENTIE VAN WERKENDE VROUWEN plaats. Behalve in het eigen maandblad "Vrouwen" werd ook in het communistische dagblad "De Waarheid" in meerdere grote artikelen getracht belangstelling voor deze conferentie te wekken, hetgeen gezien de opkomst maar ten dele gelukt is. Ongeveer 200 vrouwen gaven gevolg aan de herhaalde oproepen en kwamen naar Krasnapolski om in deze conferentie - die aanvankelijk reeds in december 1973 gehouden zou worden maar om onbekende redenen werd uitgesteld - hun eisen te bespreken en de wegen aan te geven om ze te verwezenlijken.

Deze eisen:

- gelijk loon voor gelijkwaardige arbeid;
 - belastingverlaging voor de gehuwde werkende vrouw;
 - werkende moeders in de ziekwet bij ziekte van een kind;
 - rijkssubsidie voor kinderopvang;
 - verlaging van de pensioengerechtigde leeftijd voor vrouwen,
- waren alle verwerkt in een vóór de conferentie aan de deelnemers toegezonden discussiegrondslag, en werden ter conferentie door een drietal spreeksters nader toegelicht.

De voorzitter van de NVB, mevr. Van der LA betoogde in haar openingstoespraak dat het noodzakelijk is dat de werkende vrouwen zelf actief optreden voor de verwezenlijking van hun belangen en zich met dat doel moeten organiseren in de vakbeweging, met name in het NVV.

Uit de aanwezigen werd een delegatie gevormd die een onderhoud zou vragen met minister BOERSMA om de positie van de werkende vrouwen te bespreken. Verder werd een voorstel aangenomen om, vanuit bedrijven waar vrouwen werkzaam zijn, telegrammen naar de regering en de Tweede Kamer te sturen waarin het doorvoeren van belastingverlaging voor gehuwde werkende vrouwen wordt gevraagd.

Behalve op de genoemde conferentiepunten werd in de discussies ook aangehaakt op de, toen nog maar net begonnen, campagnes tegen de duurte en voor een prijsstop. Over dit punt werd in de discussiegrondslag nog met geen woord gerept. De toevoeging vond echter waarschijnlijk zijn oorzaak in het besluit van het Hoofdbestuur van de NVB van 1972 om de onderwerpen van de acties te laten bepalen door de actualiteit.

Ofschoon vóór de conferentie door het Hoofdbestuur van de NVB aan de afdelingen was opgedragen zoveel mogelijk vrouwen uit niet-communistische organisaties te bewegen aan de conferentie deel te nemen, bleek uit niets dat in dit opzicht enig succes behaald was.

Door het weglaten van de tot nu toe vaste eisen bij door de NVB georganiseerde manifestaties, t.w.

- verlaging van de kosten voor de defensie; en
- Nederland uit de NATO en atoomvrij

werd de indruk gewekt dat de conferentie geen andere doelstellingen nastreefde dan een zuivere behartiging van de belangen van werkende vrouwen. Waarschijnlijk is er, om deze indruk niet te verstoren, ook geen toespeling op gemaakt om bij de komende verkiezingen op de CPN te stemmen. Dit in tegenstelling tot NVB-acties die kort voor de tussentijdse gemeenteraadsverkiezingen in Alkmaar en Zaandam werden gehouden en waarbij de NVB openlijk haar verbondenheid met de CPN beleed. In dit verband is mogelijk van belang dat de voorzitter van de NVB, tevens lid van het partijbestuur van de CPN, mevr. Van der LAA, in 1972 in een interview verklaarde dat de NVB een vrouwenbelangenorganisatie is, die politiek partij kiest op basis van die belangen.

De conferentie werd o.m. bijgewoond door leden van het actiecomité bij het ritssluitingbedrijf OPTILON te Winschoten, leden van het ANJV (Algemeen Nederlands Jeugdverbond) en van de KWJ (Katholieke Werkende Jongeren).

*

* * *

KEN/ml

Aanhangers van de Kommunistische Eenheidsbeweging Nederland - marxistisch-leninistisch (KEN/ml) hebben op zaterdag 22 december 1973 twee geslaagde demonstratieve bijeenkomsten gehouden. Op zaterdagmorgen vond te Rotterdam een door de KEN/ml georganiseerde manifestatie plaats tegen het door de regering gevoerde beleid. De oproep voor deelname aan de manifestatie was vervat in een op 6 december uitgegeven verklaring van het Centraal Comité (C.C.) van de KEN/ml, die, behalve in het centrale orgaan van de KEN/ml, de "Rode Tribune", ook werd gepubliceerd in de organen van de partijcellen en van de mantelorganisaties van de KEN/ml.

In de verklaring werd gesteld dat de "kapitalisten, gesteund door de bondsleidingen, een offensief hebben ingezet tegen loonsverhoging en voor prijsopdriving en bestedingsbeperking. In dit offensief heeft de regering de directe leiding genomen en is zij met de machtigingswet de onmiddellijke tegenstander geworden van alle arbeiders". Noodzakelijk is het, volgens de verklaring, dat arbeiders in de verschillende bedrijfstakken zich aaneensluiten om de strijd op te nemen tegen de bourgeoisie en haar "arbeidsvijandige" regering. Aan deze strijd zal de KEN/ml leidinggeven en zij zal daaraan een verdergaand, een socialistisch perspectief verbinden. Voor het bereiken van een socialistische samenleving is het, volgens het CC van de KEN/ml, noodzakelijk dat de macht van het kapitaal gebroken wordt en het burgerlijke staatsapparaat wordt stukgeslagen. Die strijd kan alleen gewonnen worden als het hele volk zich aaneensluit rond haar voorhoedeorganisatie, de communistische partij. De KEN/ml stelt zich ten doel deze CP op te bouwen.

Tijdens de manifestatie, waarbij ongeveer 450 personen aanwezig waren, werd gesproken door leden van partijcellen uit de Rotterdamse havens en de metaalindustrie, door een lid van de maoïstische Kommunistische Partij van Duitsland (KPD) en door de algemeen secretaris van de KEN/ml, de heer CRI. Deze gaf in zijn toespraak een nadere toelichting op de door het CC van de KEN/ml uitgegeven verklaring. Hij kondigde aan dat de KEN/ml binnen afzienbare tijd een bijeenkomst gaat beleggen voor "onze kameraden in de bedrijven, de leden van de (door de KEN/ml gevormde) cao-strijdcomité's en alle andere oppositionele collega's", tijdens welke de oprichting van de "Revolutionaire Vakbonds Oppositie" (RVO, de organisatie van alle strijdbare arbeiders) zal plaatsvinden. Tevens deelde hij de aanwezigen mede dat nog in 1974 verder gestalte zal worden gegeven aan de opbouw van de CP door

ook in Amsterdam het werk aan te pakken. (De KEN/ml functioneert tot nog toe uitsluitend in het Rijnmondgebied ; de mantelorganisaties van de KEN/ml zijn ook actief in andere plaatsen in het land) Vermoedelijk zal daartoe een partijcel worden gevormd bij het Amsterdamse metaalbedrijf N.D.S.M.

Na afloop van deze manifestatie en een korte lunchpauze vertrokken 350 personen gezamenlijk naar Amsterdam, waar met een demonstratie en manifestatie de vierweekse Indochina-campagne van het Landelijk Vietnam Komitee (LVK) werd afgesloten. Tijdens de manifestatie in het "Roothaanhuis", welke volgde op een demonstratieve optocht door Amsterdam, werden de aanwezigen toegesproken door een vertegenwoordiger van de "Liga tegen den Imperialismus" (de anti-imperialistische organisatie van de KPD) en door de heer KEI, lid van de landelijke leiding van het LVK. De aangekondigde vertegenwoordiger van het Nationale Bevrijdingsfront (Viet-cong) lieten verstek gaan; wel hadden zij een begroetingstelegram gestuurd.

Internationale manifestaties van maoïstische organisaties

Op 26 en 27 januari heeft te West-Berlijn een internationale Vietnam-manifestatie plaatsgevonden. Het initiatief daartoe werd genomen tijdens een conferentie van anti-imperialistische organisaties (mantelorganisaties van maoïstische groeperingen), welke van 28 tot 30 december 1973 in Kopenhagen werd gehouden. Op die bijeenkomst waren delegaties aanwezig van anti-imperialistische organisaties uit Duitsland, Denemarken, België, Frankrijk en Italië. Het Landelijk Vietnam Komitee (LVK) was eveneens uitgenodigd, maar was niet op de conferentie vertegenwoordigd. Wel werd later het initiatief tot de manifestatie ondersteund.

De activiteiten in West-Berlijn stonden in het teken van het éénjarig bestaan van de z.g. "Parijse accoorden". In een door de in Kopenhagen aanwezige organisaties opgestelde politieke grondslag voor de manifestatie, betuigden die organisaties hun onvoorwaardelijke steun aan de strijd van het Vietnamese volk onder leiding van het Nationale Bevrijdingsfront en de Voorlopige Revolutionaire Regering tegen de "oorlogszuchtige politiek van TH en de Verenigde Staten". Tevens werd een scherpe aanval gedaan op de rol van de EEG-landen en werden verscheidene Europese sociaal-democratische regeringen beschuldigd van medeplichtigheid "aan de in Zuid-Vietnam gepleegde misdaden", onder andere door de financiering van het z.g. "Mekong-project".

Volgens het verslag in de "Rode Tribune" werd deze grondslag onderschreven door meer dan twintig communistische en anti-imperialistische organisaties. Daarbij behoorden de PC(ml)I en de FILE uit Italië, FRAP uit Spanje, EKKE en AASPE uit Griekenland, het Indochinacomité Denemarken, KPD en Liga gegen den Imperialismus - de organisatoren - uit Duitsland, het LVK uit Nederland, alsmede vertegenwoordigers van groepen uit Ethiopië, Iran, Irak, Japan en de Verenigde Staten (VS-veterans against the war in Vietnam). Gezamenlijk zorgden zij ervoor dat aan de demonstratie in West-Berlijn 5000 personen deelnamen; de delegatie van het LVK bestond uit ongeveer 50 personen.

In een artikel in het centrale orgaan van het LVK, dat sinds kort verschijnt onder de naam "Strijdend Indo-China", werd het samenwerken van de betrokken nationale anti-imperialistische bewegingen vooral belangrijk geacht omdat het de aanzet is tot de vorming van een internationale

anti-imperialistische beweging. Deze stelling werd in het verslag van de demonstratie in het blad de "Rode Tribune", het centraal orgaan van de KEN/ml, nog eens benadrukt. Deze manifestatie, zo wordt gesteld, werd door "de deelnemende anti-imperialistische organisaties niet gezien als een eenmalige aangelegenheid, maar als een eerste stap op weg naar een permanente bundeling van de anti-imperialistische strijd op basis van een duidelijk revolutionair programma. Niet alleen naar inhoud van propaganda, ook organisatorisch wordt daarmee uitdrukking gegeven aan het internationale karakter van de strijd tegen het imperialisme". In dit verband is het interessant op te merken dat in enkele van de eerder genoemde landen, vermoedelijk op aanwijzing van de maoïstische Kommunistische Partij van Duitsland, het initiatief is genomen tot de vorming van een anti-imperialistische "Liga". In Nederland zal het LVK de vorming van zo'n anti-imperialistische strijdorganisatie, die de activiteiten van verschillende solidariteitscomité's zal moeten coördineren, op korte termijn trachten te realiseren.

Op 27 januari heeft - althans volgens een uitsluitend intern gepubliceerd programma - een conferentie plaatsgevonden over een in de tweede helft van maart te organiseren internationale "Cambodja-week". Tot de organisatie van een Cambodja-campagne is besloten, nadat het FUNK (het Cambodjaanse bevrijdingsfront) dat, op een door haar op 9 en 10 december 1973 te Parijs georganiseerde internationale Cambodja-conferentie, aan de aanwezige 200 organisaties uit 52 landen had gevraagd. Mogelijk zullen de organisaties welke hebben deelgenomen aan de conferentie van Kopenhagen opnieuw een gezamenlijke internationale demonstratie en manifestatie organiseren.

*

* *

Recente ontwikkelingen in China

Tegen de achtergrond van de sterfelijkheid van de net tachtig geworden MAO TSE-TOENG en de nog in een moordend tempo functionerende - maar ook al vijf en zeventig jarige - TSJOE EN-LAI, zijn de meest recente gebeurtenissen in China van uitzonderlijk belang. Hoewel nog versluierd in spreuken, onverklaarde mutaties, en geladen polemieken over een juiste historische beoordeling van filosofen en keizers, worden nu de beslissingen genomen die bepalend kunnen zijn voor de koers die China onder de eerste erfgenamen van de huidige regering van grijsaards zal varen. Het zijn beslissingen die niet alleen op China betrekking hebben, maar invloed zullen hebben op het totale wereldgebeuren in de voor ons liggende jaren.

De zwendelaar à la LI

Het tiende congres van de CP-China, dat van 24 tot 28 augustus 1973 in Peking plaats vond, rekende formeel af met de anti-partij kliek van "MAO's naaste strijdmakker", LIN , en CH , eens MAO's secretaris en partij-ideoloog par excellence.

De officiële lezing van de samenzwering was al vrij lang bekend. De inhoud van verschillende belastende documenten, die onder het partijkader circuleerden, bereikte al in de loop van 1972 via Taiwan het Westen. De uiteenzetting die TSJOE EN-LAI in zijn rede voor het congres gaf, bracht dan ook geen nieuwe feiten aan het licht.

Omdat de "strijd tussen de twee lijnen" (de maoïstische en de revisionistische) nog onverminderd voortduurt, heeft het echter zin even stil te staan bij de nadruk die TSJOE EN-LAI legde op de wijze waarop het politiek rapport dat door LIN op het negende partijcongres in april 1969 werd voorgelezen, tot stand kwam.

LIN zou samen met CH een concept rapport hebben opgesteld, waarin niet de voortzetting van de revolutie onder de dictatuur van het proletariaat, maar de bevordering van de produktie werd geaccentueerd. Dit was volgens TSJOE "een hernieuwde versie van dezelfde revisionistische vuiligheid", die LI en CH in de resolutie van het achtste congres hadden "binnengesmokkeld". In de gewraakte resolutie, die op 27 september 1956 ter bekrachtiging van LI 's politiek rapport door het congres werd aanvaard, werd toegegeven dat het volk van China moest blijven streven naar de eliminatie van "de restanten van de contra-revolutionaire krachten". Maar, en hier volgt de smokkelwaar, "de belangrijkste

tegenstelling in ons land is reeds die tussen de eis van het volk dat er een ontwikkeld, geïndustrialiseerd land wordt opgebouwd, en de realiteit van een achtergebleven agrarisch land".... En, "gezien het feit dat ons land reeds een socialistisch systeem heeft, is deze tegenstelling in essentie die tussen het ontwikkelde socialistische systeem en de achtergebleven produktieve krachten van de maatschappij".

LIN heeft zijn hernieuwde versie van deze ketterij niet mogen voorlezen, en wat hij uiteindelijk "met tegenzin" aan het congres voorlegde, heeft zijn geldigheid als partijdocument behouden, omdat het een onder MAO's persoonlijke leiding tot stand gekomen formulering was van de politieke lijn van het centraal comité.

De voorstelling van zaken als zou LI het kernpunt van de resolutie van het achtste congres in het slotcommuniqué hebben "binnengesmokkeld", is een nonchalant stukje geschiedvervalsing dat bijna niet voor mogelijk gehouden kan worden. Zij gaat volledig voorbij aan het feit dat de resolutie door het achtste congres geheel volgens de regels van het democratisch centralisme werd aanvaard, én aan het feit dat er een voortijdig afgebroken liberaliseringscampagne ("laat Honderd Bloemen bloeien"), en een mislukte poging tot een versnelde economische opbouw ("de Grote Sprong voorwaarts"), beide door MAO gepropageerd, op volgden. Tenslotte was er nog een chaotische Culturele Revolutie voor nodig om de "smokkelbende" op te rollen.

Overigens is het nogal duidelijk dat LIN gevallen is omdat hij weinig zin had zijn machtspositie te laten ondermijnen door de verzwakking van de politieke rol die de strijdkrachten in de slotfase van de Culturele Revolutie hadden verworven, en niet omdat hij aandacht vroeg voor de bevordering van de produktie. Per saldo heeft, terwijl LIN in ongenade viel, samenzwoer, vluchtte en neerstortte, de produktie onder het management van TSJOE EN-LAI de volle aandacht gekregen. Het congresverhaal van LIN's verraad wordt geloofwaardiger in het stadium waarin er al sprake is van een verwijdering tussen MAO en LIN. Of de laatste nu - zoals vele deskundigen menen - een tegenstander was van de politiek van détente met de Verenigde Staten (TSJOE zegt dit niet!), het ligt voor de hand dat hij, eenmaal op weg naar een confrontatie met MAO, hoopte steun te vinden bij de Sowjet-Unie. Dit gegeven treffen wij aan in het z.g. Project 571, waarin LIN argumenten zou hebben opgesomd voor een coup d'état, en het draaiboek zou hebben geschetst. Wat TSJOE, als vertolker van het huidige partijstandpunt, doet, is vanuit Project 571 terugredeneren naar een eerst op het negende congres

aan het licht gekomen, heimelijke verbondenheid van LIN met het "Sowjet-revisionisme". In deze conceptie past wat TSJOE hekelt als een bedrieglijk wuiven met het Rode Boekje, en vriendelijke woorden gevolgd door een messteek in de rug.

De partij beveelt het geweer

TSJOE EN-LAI beperkte zich ertoe het middel waarmee LIN de macht wilde verwerven, een "gewapende contrarevolutionaire staatsgreep" te noemen, maar bespaarde het congres een verhandeling over de noodzakelijke onderschikking van het leger aan de partij.

Dit aspect van de LIN affaire wordt overigens sedert de jaarwisseling openlijk besproken op de gebruikelijke bijeenkomsten voor politieke scholing in de legeronderdelen. Getuige het verslag dat Radio Wuhan op 5 januari jl. gaf van een dergelijke bijeenkomst in een in deze stad gelegerd regiment: "LIN en de zijnen hebben alles in het werk gesteld om het leiderschap van de partij af te schaffen, en ons leger onder zijn eenhoofdige commando te brengen, teneinde zowel het leger als de partij te overweldigen en het kapitalisme te herstellen" . . . En verder . . . "Omdat LIN en de zijnen tevergeefs van alles hebben geprobeerd om het absolute leiderschap van de partij over het leger te breken, moeten wij precies het tegenovergestelde doen. Wij moeten het leiderschap van de partij versterken, de rol van het collectieve leiderschap van de partij-comité's volledig tot haar recht laten komen" . . . etc.

Het is niet zonder betekenis dat deze geluiden worden gehoord op het tijdstip waarop ingrijpende mutaties in de topleiding van militaire regio's en districten bekend zijn geworden. De vermindering van de militaire vertegenwoordiging in de centrale partijtop kwam in september 1971 met de val van LIN . Toen verdwenen met hem geruisloos uit het in 1969 gekozen Politburo vier hoge militairen van wie wordt aangenomen dat zij deelgenoot waren in het complot. Tegelijkertijd verdween ook zonder uitleg een vrij groot aantal officieren, lid van het centraal comité, en in de provincies zowel militair als in de partij hooggeplaatst.

Het tiende partijcongres bekrachtigde dit gevolg van LIN 's mislukte samenzwering. In het tiende centraal comité zijn 52 van de 195 leden (27%) actieve militairen, tegen 61 van de 170 (36%) in het vorige. Van de 25 leden en plaatsvervangende leden van het Politburo waren na het negende partijcongres niet minder dan 9 actieve militairen. Het tiende congres bracht dit

aantal terug op 5. Hiermee werd de verhouding die vóór de Culturele Revolutie tussen de aantallen militairen en burgers in de partijtop bestond, min of meer hersteld.

De mutaties die na de jaarwisseling bekend werden en waarbij de meeste regionale en districtscommandanten stuivertje verwisselden met elkaar, mogen dan worden voorgesteld als een normale roulatie in een gezond militair beleid. Het meest in het oog lopend effect is echter, dat verschillende machtige militairen, die in "hun" provincie jarenlang ook de hoogste partijfunctie hebben bekleed, hun provinciale politieke machtsbasis kwijt zijn. Men zal er waarschijnlijk niet onder uit komen hen in de nieuwe standplaatsen met (al dan niet de hoogste) politieke macht te bekleden, maar inmiddels staan zij stuk voor stuk in een nieuwe omgeving, gescheiden van collega's en ondergeschikten op wier loyaliteit zij konden rekenen. Men kan zich voorstellen dat commandanten die na de Culturele Revolutie orde op zaken stelden, en overeind bleven staan toen de LIN -aanhang werd weggezuiverd, in hun provincie het aureool van onaantastbaarheid hadden gekregen. Het is dan ook het relativeren van de machtspositie van deze geweldenaren dat als consequentie van de algemene mutatie zo belangrijk is.

Dat de operatie - althans schijnbaar - zo soepel is verlopen, is opmerkelijk. Er waren nota bene drie van de vijf actieve militairen in het Politburo bij betrokken, t.w. LI , CH , en HS . Gemakkelijk rijst dan ook de vraag of zij voorwaarden hebben verbonden aan hun bereidheid mede te werken aan een zo dramatische herbevestiging van de centrale macht van de partij. Het ligt voor de hand de clou te zoeken in de rehabilitatie van een belangrijk aantal partij- en staatsfunctionarissen, alsook militairen, dat slachtoffer was geworden van de zuiveringen van de Culturele Revolutie. Centraal staat hierbij de ongelooflijke comeback die de voormalige Algemeen Secretaris van de CP-China, TE , heeft gemaakt.

TE terug in het Politburo

In het tiende centraal comité hebben niet minder dan 13 gerehabiliteerden zitting gekregen. Als daarbij nog het zevental plaatsvervangende leden wordt gevoegd dat eveneens de stormen van kritiek in de Culturele Revolutie blijkt te hebben overleefd, is het duidelijk hoe grootmoedig de partij is geweest, of hoe sterk het getij is gekeerd.

De belangrijkste onder de gerehabiliteerden zijn benevens TEI

- het voormalig Politburolid TA , in 1967 door de Rode Gardisten "de hoofdfiguur van de witte terreur" genoemd;
- het voormalig plv. Politburolid UL , destijds de grote man van Binnen Mongolië, en het levende bewijs dat ook niet-Han Chinezen de hoogste functies konden krijgen;
- en LI , eens eerste secretaris van het bureau Zuidwesten van het Centraal Comité.

Zonder twijfel is evenwel de rehabilitatie van TEI het meest opzienbarend. Na LI ("China's CHROESTSJOW"), was hij de hoogste partijfunctionaris die in de Culturele Revolutie ten val werd gebracht. Hij is een van de veteranen van het eerste uur, die reeds in het begin van de jaren twintig (in Frankrijk) lid werd van de partij. Hij diende MAO in de Kiangsi Sowjet als propagandist en als redacteur van het legerblad, de Rode Ster. TEI nam deel aan de Lange Mars en speelde een belangrijke rol zowel in de oorlog met Japan als in de daaropvolgende eindstrijd met de Kuomintang. In 1954 werd hij secretaris-generaal (Mi-shu-chang) van de partij genoemd, en in 1955 werd TEI lid van het Politburo. Op het achtste congres in 1956 bracht hij het verslag uit over de herziening van de statuten van de partij (een eer die op het tiende te beurt viel aan de nieuwe ster uit Shanghai, WA). Het achtste congres leverde TEI bovendien het lidmaatschap op van de vaste commissie van het Politburo, alsmede de functie van Algemeen Secretaris (Tsung shu-chi), die hij - kennelijk uitgaande van de zwaarte van deze functie in de meeste communistische partijen - echter schijnt te hebben geïnterpreteerd op een wijze die Voorzitter MAO niet aanstond. De eerste van de tien beschuldigingen die gedurende de Culturele Revolutie tegen TEI werden geuit, luidde als volgt:

"Gedurende de periode waarin TEI de leiding had over het secretariaat van het Centraal Comité, monopoliseerde hij steeds de macht, nam hij arbitrair beslissingen, en trad hij Voorzitter MAO op voet van gelijkheid en zonder plichtplegingen tegemoet."

Reagerend op een van TEI's maatregelen zou MAO hebben gevraagd: "Welke keizer heeft dit bepaald?" Aan de vooravond van de Culturele

Revolutie zou de Voorzitter er zich over hebben beklagd dat TE hem in geen zeven jaar over iets had geraadpleegd.

MAO had het al op het achtste congres kunnen weten. Maar ja, er werd toen nog meer de partij ingesmokkeld waar hij zich niet tegen kon verzetten. Dit is wat TE in zijn rapport over de statutenwijziging onder meer te vertellen had:

"Het leninisme eist van de partij dat alle beslissingen worden genomen door een daartoe geëigend collectief lichaam en niet door één enkel persoon. Het 20ste congres van de CPSU heeft een scherp licht geworpen op de diepe betekenis van het principe van collectief leiderschap en van het bestrijden van de persoonsverheerlijking" en "heeft ons getoond welke ernstige consequenties de vergoddelijking van het individu kan hebben."

TE heeft zich dus geëxponeerd als een voorstander van een beperkte destalinisatie, en dus impliciet als tegenstander van de MAO-cultus. Hij werd echter ook een van de belangrijkste vertolkers van het standpunt van de CP-China, dat de destalinisatie in de Sowjet-Unie te ver ging, en het principe van de Dictatuur van het Proletariaat ondermijnde. In november 1957 begeleidde hij MAO naar de conferentie van communistische partijen in Moskou, en in 1960 was hij op de tweede conferentie in Moskou, hoewel de delegatie door LI werd geleid, de voornaamste Chinese woordvoerder. TE stond aan het hoofd van de Chinese delegatie die in 1963 de vruchteloze bilaterale besprekingen met de CPSU hield, en werd voor zijn standvastigheid bij de terugkeer in Peking beloond met de zegen van MAO's aanwezigheid op het vliegveld. Nog maar enkele maanden voor MAO de Culturele Revolutie ontketende, sprak TE op het negende congres van de CP-Roemenië (op 20 juli 1965) een rede uit, waarin hij een pleidooi hield voor de verdediging van de zuiverheid van het marxisme-leninisme en voor een krachtige strijd tegen het moderne revisionisme, dat de belangrijkste bedreiging vormde voor de internationale communistische beweging.

Eind 1966 begonnen de aanvallen op TE, en in 1967 heette hij op LI na de belangrijkste man te zijn die de kapitalistische weg volgde. Hij oefende zelfkritiek uit, zou volgens een muurkrant gepoogd hebben zelfmoord te plegen, en verdween van het toneel totdat hij als of het de meest vanzelfsprekende zaak van de wereld was, in april 1973 als vice-premier op een banket in Peking aanwezig was.

Zijn tweede klim naar de top was razend snel. In augustus koos het tiende congres hem weer in het Centraal Comité, en op 11 januari j.l. bleek uit een publicatie van het persagentschap NCNA, hoewel niet expressis verbis, onomstotelijk dat hij weer lid is van het Politburo,

Een aspect van TEI 's carrière verdient nog vermelding, t.w. zijn relatie met het Volksbevrijdingsleger. Zijn redakteurschap van het legerblad in Kiangsi is al genoemd. Hij is daar ook een tijd deken geweest van de militaire school, en aan de burgeroorlog heeft hij, zij het met onderbrekingen, als militair deelgenomen. Zijn belangrijkste rol met betrekking tot het leger is evenwel die geweest van politiek commissaris, in welke hoedanigheid hij lange tijd heeft samengewerkt met de "eenogige draak", maarschalk LIU , die nog altijd - nu geheel blind en achtentachtig jaar oud - in het Politburo zit. Van 1950 tot 1954 vervulde hij dezelfde functie in het 2e veldleger onder maarschalk HO , zodat hij toen de politieke begeleider was van HO 's ondercommandanten, onder wie de huidige Politburoleden en militaire topfiguren LI T en CHE

Het lijkt niet vergezocht om aan te nemen dat deze TEI 's terugkeer in het Politburo hebben gewenst. Als zij dan met aanvaarding van het principe dat de partij over het geweer het bevel voert, de militaire invloed in de partij moesten laten terugdringen, dan moest er een garantie tegenover staan dat de partij niet zou worden overgeleverd aan MAO's troetelkinderen, de permanente revolutiemakers uit Shanghai. Een duurzame oplossing is het niet, want TEI wordt dit jaar zeventig. Toch is hij in ieder geval vijf jaar jonger dan de overbelaste TSJOE EN-LAI, en heeft hij vijf jaar respijt in vergetelheid gehad. Bovendien zijn er nog de - zij het over het algemeen nauwelijks jongere - gerehabiliteerden die het contingent pragmatische leidinggevers in het Centraal Comité zijn komen versterken.

Van een overwinning van een coalitie tussen militairen en TSJOE EN-LAI-getrouwen op de Shanghai-factie (en MAO), kan echter beslist niet worden gesproken. Getuige de prominente derde plaats die de jonge radicaal uit Shanghai, WAN , op het tiende partijcongres in de hiërarchie verwierf. Getuige ook de opname als partijprincipe van het "revolutionair élan om tegen de stroom in te gaan" in de nieuwe statuten van de CP-China, en tenslotte de felle campagne tegen het confucianisme

in de Chinese pers.

Een tweede Culturele Revolutie?

Kort voor het tiende partijcongres verscheen in het Volksdagblad in Peking een artikel waarin een aanval werd gedaan op de klassieke Chinese filosoof CONFUCIUS, die een voorstander zou zijn geweest van de slavernij, en gepoogd zou hebben de ontwikkeling van het feodalisme in China tegen te houden. Het feodalisme wordt voor de tijd waarin het ontstond als "progressief" beschouwd, zodat de filosoof "reactionair" was. CONFUCIUS werd vooral gehekeld omdat hij wenste "hen die zich in vergeetelheid hadden teruggetrokken, weer tot het bekleden van ambten op te roepen". Het artikel werd dan ook algemeen gezien als een aanval op de rehabilitatie-politiek, en dus als een indirecte stoot in de richting van premier TSJOE EN-LAI.

Er verschenen meer artikelen voor en na het congres, waarin kritiek werd uitgeoefend op het confucianistisch denken, maar de teneur leek veranderd te zijn. Kritiek op CONFUCIUS heette kritiek op LIN te zijn, en inderdaad verweet men de wijsgeer dingen, die ook LIN eerder ten laste waren gelegd, zoals het geloof in aangeboren intelligentie, tot het uiterste doorgetrokken in de "theorie van het genie", waarmee LIN Voorzitter MAO zogenaamd, maar zich zelf in feite, boven alle andere Chinezen had willen verheffen. Toch kon dit bij de lezer, die niet uit het oog verloor dat LIN vrijwel alleen heet te hebben gestaan, en nu officieel dood is, de indruk niet wegnemen dat de felle campagne tegen LIN(CONFUCIUS) een nieuw mikpunt moest hebben. Deze indruk wordt versterkt door wat de laatste paar weken in de pers is verschenen. Zo verwijt een hoofdartikel in het Volksdagblad, d.d. 2 februari j.l. LIN (CONFUCIUS) opvattingen die premier TSJOE op het lijf geschreven zijn. Om de meest saillante te citeren "LIN schreef dat hij verplicht was te leven in het hol van een tijger, zijn tijd afwachtend zich snel aanpassend aan wijzigende omstandigheden." Dit is geen beeld van de fanatieke LIN, maar van de flexibele TSJOE. Verder: "CONFUCIUS en MENCIUS propageerden de doctrine van de gulden middenweg, en LIN verzette zich tegen een te ver voeren van de anti-revisionistische strijd." Ook deze schoen past TSJOE beter dan LIN.

De campagne tegen CONFUCIUS lijkt echter nog meer dan een aanslag

op de machtige positie van de premier te zijn. Zij is feller dan de meest recente tegen de "zwendelaren à la LI", en herinnert aan de eerste dagen van de Culturele Revolutie. Muurkranten worden weer gehanteerd, op de universiteiten worden lesuren uitgetrokken om CONFUCIUS diepgaand te bekritisieren, en zelfs grote betogingen worden aan de déconfucianisatie van China gewijd. Het Volksdagblad spreekt in het eerder aangehaalde artikel van een "massale politieke strijd om LIN en CONFUCIUS te bekritisieren, op initiatief en onder leiding van onze grote leider, Voorzitter MAO".

Steeds meer wordt het nieuwe, uiteraard aan MAO ontleende, partij-principe dat het van een goed revolutionair élan getuigt als iemand tegen de stroom ingaat, geïnterpreteerd als een vrijbrief om te rebelleren. De jonge man in Liaoning die - z.i. ten onrechte - op een examen werd afgewezen, getuigde van dit élan toen hij stelde dat het maken van revolutie belangrijker is dan kennis uit boeken. Hetzelfde geldt voor de bewonderenswaardige student uit Nanking die een functie weigerde omdat zijn vader, een partijfunctionaris, hem deze had bezorgd. Beiden werden door de nationale pers het volk ten voorbeeld gesteld in termen die doen denken aan wat in 1966 in de media gebruikelijk was. Er zijn ook tegengeluiden, zoals de poging van radio Peking op 4 januari j.l. om een onderscheid te maken tussen "tegen de stroom ingaan" en "tegen de stroom van de geschiedenis van de revolutie ingaan". Dit laatste was verwerpelijk, en de geruststellende conclusie was dat "in de pas lopen met de partij" per definitie betekende dat men tegen de stroom inging. De tegengeluiden zijn echter duidelijk in het defensief, hetgeen hen die in een aantal pro-rebellie artikelen de stijl van MAO hebben menen te herkennen, niet zal verbazen.

Wellicht het meest vege teken bij dit alles is de terugkeer van de xenofobie die in de dagen van de (eerste) Culturele Revolutie opgeld deed. Terwijl nog kort geleden buitenlandse orkesten in het "geopende" China westerse muziek brachten die met gejuich werd ontvangen, zijn nu Beethoven en Schubert weer in het verdomhoekje. De documentaire televisiefilm, "China", van ANTONIONI is afgelopen maand emotioneel gehegeld. Voor premier TSJOE is het een kwalijke zaak dat hij in 1971 de Amerikaanse sinoloog, Owen LAT, die nu een "reactionaire historicus" en een "internationale spion" blijkt te zijn, hartelijk heeft laten groeten.

Zo vaak is al het "quo vadis China" gesteld, dat het bijna niet meer hoeft. Toch kan men, deze ontwikkelingen in China volgend, zeker nu de vraag niet ontwijken. Het heeft er teveel van dat MAO op de valreep nog zijn onaantastbaarheid een laatste maal in de schaal wil leggen, om te beletten dat zijn volgelingen na zijn dood mèt zijn ideeën en al worden weggevaagd. Hij voorspelde in 1966 al een nieuwe beweging "na zeven of acht jaar" om de gedrochten en monsters te elimineren. Welnu, de maatschappij is weer geordend, de bureaucraten trekken weer aan de touwtjes, een nieuwe (of gelouterde) élite is ongetwijfeld weer aan het opbloeien, en de Voorzitter is tachtig jaar oud. Het is de hoogste tijd en zijn erfenis staat op het spel.

Voor de Westerse wereld is wel zo beklemmend het besef dat ook TSJOE's erfenis, het realistisch berekenende, en dus beter voorspelbare China, dat de hysterische trekken van een maatschappij in revolte scheen te verliezen, weer en zo snel in de waagschaal wordt gesteld.

*
* * *